

INNHold

Forord.....	9
Kapittel 1 Hvordan den norske naturen ble til.....	13
Fra «Big Bang» til levende jord.....	13
Jordas indre, kontinentaldrift og geologisk kretsløp.....	14
Kollisjoner og kratre	25
Bergarter, mineraler og grunnstoffer	27
Eruptive bergarter.....	33
Sedimentære bergarter.....	35
Metamorfe bergarter.....	38
Norges geologi.....	40
Landformene i Norge	45
Kapittel 2 Økologiske sammenhenger	55
Fotosyntesen og den første artsutviklingen.....	55
Økologisk tankegang og organisasjonsnivåer.....	60
Økosystemets komponenter.....	63
Næringskjeder og næringsnett.....	64
Stoffenes kretsløp.....	66
Energistrømmer og energitap.....	71
Toleranse og begrensende faktorer	72
Økologisk nisje	76
Samlivsformer	84
Populasjonenes vekst og begrensnig.....	89
Suksesjon.....	92
Biologisk mangfold.....	97

Landskapsøkologi	103
Korridorer og barrierer	106
Metapopulasjoner	107
Primærproduksjonen i ulike økosystemer	108
Matproduksjon og selvforsyning	109
Biosfæren og menneskets befolkningsvekst	111
Menneskeskapte klimaendringer	116
Kapittel 3 Skog	121
Trær, vegetasjon og skog	121
Biologisk mangfold i skog	125
Nisjer og dyreliv	128
Klimatilpasninger	131
Nøkkelarter og blindpassasjerer	132
Nøkkelbiotoper og landskapsmosaikk	134
Suksesjon og klimakssamfunn i skogen	137
Kontinuitetsbiotoper	139
Jord og jordprofiler i skogen	141
Myrdannelse og myrtyper	143
Skogtypene	147
Barskoger	148
Granskoger	148
Furuskoger	151
Barskogens dyreliv	155
Løvskoger	166
Hardføre løvskoger	173
Løvskogenes dyreliv	179
Skogbruk og skogvern	183
Kapittel 4 Høyfjell	191
Hva særpreger snaufjellet?	191
Jordbunn og blokkhav	195
Snøforhold og årsnedbør	197
Temperatur og vind	197
Fjellplantenes tilpasninger	198
Strategier for formering og spredning	203
Plantesamfunn i lavalpin sone	206

Plantesamfunn i mellomalpin og i høyalpin sone.....	210
Planteproduksjon og antibeitestoffer	212
Høyfjellsmyrene.....	212
Istid og dyreliv	214
Høyfjellets dyreliv i dag.....	216
Breens og brekantens dyreliv.....	227
Særtrekk ved snaufjellets økosystemer.....	228
Kapittel 5 Ferskvann	231
Vann til glede og nytte.....	231
Hvordan oppsto innsjøene?.....	234
Innsjøens økosystem.....	236
Innsjøtyper, dammer og pytter.....	245
Dyrelivets tilpasninger.....	253
Eutrofieringsproblemer.....	257
Rennende vann	261
Kilde, fjellbekk og elv	262
Næringskjeder i rennende vann.....	264
Tilpasninger til strømmen.....	266
Konsekvenser av kloakkutslipp i rennende vann	270
Virkninger av sur nedbør.....	272
Miljøgifter i vann.....	276
Vannkraftutbygging.....	280
Ferskvannets fugler og pattedyr.....	284
Kapittel 6 Saltvann	295
Kyst og hav.....	295
Saltholdighet, kjemisk sammensetning og tetthet	298
Havstrømmer, vind og bølger.....	300
Tidevann.....	304
Strandtyper og sonedannelse.....	306
Plankton og nekton	312
Sjøfugl og kystfugl.....	316
Primærproduksjon, næringskjeder og næringsnett	323
Tilpasninger hos bunndyr og bunnfisk.....	328
De store fiskebestandene og beskatningen av dem	333
Vannsirkulasjon og miljøproblemer i fjorder	342

Estuarier.....	343
Korallrev.....	345
Ubalanse og nye arter.....	347
Forsuringen av havet.....	356
Marin forsøpling.....	358
Kapittel 7 Svalbard og Arktis	361
Svalbards naturhistorie.....	361
Vegetasjon og dyreliv.....	363
Det arktiske havområdet.....	369
Kapittel 8 Kulturlandskap	373
Kulturlandskap – hva er det?.....	373
Når og hvordan startet landskapspåvirkningen?.....	375
Husdyras landskap.....	377
Husmannsplasser og småbruk.....	389
Fjellgårder og seterbruk.....	389
Fiskerbondens landskap.....	393
Lynghiene i vest.....	395
De brede bygdene med storgårder.....	397
Det moderne jordbrukslandskapet og miljøproblemene.....	401
Kapittel 9 Bynatur	405
Økosystemene i hager og parker.....	405
Bygatenes og bakgårdenes pattedyr.....	412
Byenes fugleliv.....	414
Nærnatur og byplanlegging.....	418
Lavvegetasjon som indikator på luftforurensning.....	420
Uønskede arter	427
Litteratur	433
Illustrasjoner	435
Stikkord	439